

Republička nagrada fizičke kulture; [3] Savez organizacija fizičke kulture Srbije dodjeljuje M.n. od 1960; [4] Savez organizacija za fizičku kulturu Kosova dodjeljuje M.n. od 1975; [5] Savez organizacija za fizičku kulturu Makedonije dodjeljuje M.n. od 1981.

majstor (lat.), šah: najviša titula koju dodjeljuje nac. šah. federacija za rezultate postignute na domaćim natjecanjima ili međ. turnirima.

majstor sporta, počasno zvanje u sovj. kategorizaciji sportaša, uvedeno 1935 (poslije II svj. rata primjenjuju ga i neke druge ist.-evr. socijalističke zemlje), za postignuta sp. dostignuća i rezultate na svesavezni i međ. natjecanjima.

majstorica (engl. play off), određivanje redoslijeda između dviju najboljih ekipa koje imaju jednaki br. bodova, po završetku ligaškog natjecanja, odigravanjem nove utakmice na neutralnom terenu.

Majstorović, Biljana (1959), reprezentativka u košarci sa 80 nastupa, zaslužna sportašica Jugoslavije, članica JKK Partizan. Nastupila u ekipi koja je na PE 1978 osvojila srebrnu medalju, a na PE 1980 i na OI 1980 brončanu medalju. Dobitnica Majske nagrade SOFK Srbije (1982).

Makabi, naziv židovskih sp. i gimnastičkih organizacija, koje su uključene u svj. savez: Maccabi World Union. Od 1932 ta organizacija održava svake četvrte god. svoje svj. igre (god. iza OI) pod nazivom makabijada.

makabijada, natjecanje sp. židovskih organizacija cijeloga svijeta; održava se svake četvrte godine; najčešće u Tel Avivu; 1932–77 održano je 10 takvih sp. manifestacija. Program m., uz izvjesne manje razlike, sličan je onome na OI.

Makalu (8471 m), himalajski vrh u Nepal, peti po visini u svijetu. Prvi uspon ostvarili su Francuzi J. Couzy i L. Terray. Četvrta jugosl. ekspedicija s vodom A. Kunaverom (1972) doprla je do 8000 m, a šesta (1975) ponovno s vodom A. Kunaverom osvojila ga je usponom kroz tešku i dotad nesavladanu juž. stijenu, što je bio najveći dotadašnji uspjeh jugosl. alpinista. Članovi te ekspedicije M. Manfreda i S. Belak osvojili su vrh. M. bez boja s kisikom. Ova je ekspedicija odlikovana Ordenom zaslugu za narod sa zlatnom zvijezdom i Bloudekovom nagradom Saveza tjelesnokulturnih organizacija Slovenije (1975).

Makedonijasport, specijalizirano poduzeće, sa sjedištem u Skoplju, za proizvodnju sp. rekvizita: kopačke, papuče od kože i gume, majice, dresovi, dokoljenice, šatori i dr.

makedonska pastirva → *pastirva*

maketa, modelarstvo: vjerna reprodukcija nekog stroja ili letjelice u prirodnoj ili smanjenoj veličini; može biti: neleteća, koja služi za ispitivanje u aerodinamičkom tunelu, kao učilo ili eksponat na izložbi, ili leteća m. za natjecanje (klasa F 4). U klasu F 4 ubrajaju se: model jedrilice (klasa F 4A), kružno-upravljeni model (klasa F 4B) i radio-upravljeni model (klasa F 4C). Leteće m. imaju iste karakteristike kao i letići modeli. Pogon može biti: klipni ili mlazni motor. Održavaju se natjecanja u ovim disciplinama: ocjena vjernosti izrade i oponašanja leta velike letjelice, a prema listi zadataka. Leteća m. služi i za ispitivanje budućih letjelica.

maketarstvo, modelarstvo: djelatnost vezana za konstruiranje i gradnju letjećih i neletećih maketa.

makikomi (jap.; omotati oko nečega), džudo: grupa požrtvovnih bacanja u kojima se for-

sira napad nakon neuspjelog ručnog ili bočnog bacanja. Napadač je okrenut bokom ili leđima prema protivniku i privlači ga rukama. Nakon pretklona, napadač se baca naprijed i pritom povlači i protivnika za sobom. Najpoznatija m. bacanja su hane i soto m. **makiwara** (jap.), karate: snop slame omotan konopom, pričvršćen za dasku, ukopan u zemlju ili učvršćen na donjem kraju, dok je gornji dio slobodan; udarcima u taj dio daske razvija se tehnika i snaga te očvršćuje koža i zglobovi na mjestima kojima se zadaju udarci.

makrociklus, cjeloviti dio trenažnog procesa koji obuhvaća jedan ili više cjelogodišnjih ciklusa treninga; najčešće je to krug od 4 god., tzv. olimp. ciklus (od jednih do drugih olimp. igara).

maksimalni utrošak kisika, ukupna količina O₂ koja se može unijeti u organizam u toku 1 min, što određuje aerobnu sposobnost pojedinca. Budući da m.u.k. ovisi o funkcionalnim mogućnostima kardiovaskularnog i respiratornog sustava, o transportnom kapacitetu krvi za O₂ i o brzini korištenja O₂ od strane mišića, njegovim mjerenjem se saznaje opća fiz. radna sposobnost. Mjerenje se može izvesti neposredno (izlaganjem intenzitetu rada, čije dalje povećanje ne izaziva povećanje potrošnje O₂) i posredno (izlaganjem pojedinca submaksimalnim naporima da bi se, korištenjem odnosa između utroška O₂ i intenziteta rada došlo do najvjerojatnije maksimalne potrošnje O₂).

maksimalno vrijeme → *dvostruko vrijeme*

Maksimović, Bogdan (1913), profesor Fakulteta za fizičku kulturu u Sarajevu. Prije rata načelnik Sokolske župe Beograd. God. 1946–59 profesor Više pedagoške škole u Sarajevu; djeluje u Ministarstvu prosvjete NR BiH. Republičkom Komitetu za fizičku kulturu i Savjetu za prosvjetu, nauku i kulturu NR BiH; Obavljao odgovorne funkcije u sp. organizacijama. Dobitnik Majske nagrade Saveza organizacija za fizičku kulturu BiH (1962).

Maksimović, Stevan (1913–34), stolnotenisač, član Somborskog sportskog udruženja; prvak Jugoslavije 1930/31 i 1932/33.

makuuchi, sumo: najviša kategorija profesionalnih i vrlo cijenjenih rvača. Skupina od oko 50 najboljih rvača, podijeljenih u klase unutar te kategorije koji mijenjaju mjesta u skladu s rezultatima što postižu na natjecanjima.

mala kazna, hokej na ledu: disciplinska mjera koja se izriče za lakše prekršaje u obliku isključenja igrača u trajanju od 2 min efektivne igre i za to vrijeme nije dozvoljena zamjena. Ako je m.k. izrečena vrataru umjesto njega iz igre izlazi bilo koji drugi igrač.

mala kazna na klupi, hokej na ledu: disciplinska mjera protiv ekipe za prekršaj igrača na klupi; igru u trajanju od 2 min efektivne igre napušta igrač kojeg odredi teh. rukovodilac (trener) i zauzima mjesto na klupi za kažnjene igrače; ako protivnička ekipa postigne zgoditak prije isteka 2 min, takva se kazna odmah ukida i ekipa smije nastaviti igru u punom sastavu.

Mala olimpijada, sistem natjecanja učenika osnovnih škola i škola usmjerenog obrazovanja u SRBiH, SAPV i SRS; posebno razrađen sistem pripremnih natjecanja učenika od šk. i međuskk. do republičkog, odn. pokrajinskog natjecanja. Održava se u četverogodišnjim ciklusima, uvijek u drugom mjestu i predstavlja izvanredan oblik natjecanja šk. omladine.

Malacko, Julijan (1937), docent Fakulteta fizičke kulture u Novom Sadu; 1976 obranio

doktorsku disertaciju »Struktura morfoloških, motorističkih, kognitivnih i konativnih dimenzija u dizača tegova«. Bio je predsjednik Trenerske organizacije Atletskog saveza Jugoslavije (1976–80), član Stručnog savjeta (1972–80) te Predsjedništva i Konferencije istog saveza (1976–80), potpredsjednik (1970–72) i predsjednik (1972–74) Saveza Jugoslavije za dizanje utega, član Sekretarijata Balkanske federacije u dizanju utega (1973–75). Konferencije SFJK (1972–74) i JOK (1972–74). Bio direktor Instituta fizičke kulture u Novom Sadu (1978–80). Napisao brojne stručne i naučne radove.

Malančec, Fedor (1902), dipl. inž. elektro-tehnike, slikar; teniski funkcionar, član teniske sekcije HAŠK, koja je 1929–30, 1933, 1935 osvajala momčadsko P.J. i savezni kapetan u Davis Cupu reprezentacije Jugoslavije (1935–37) koja je 1936 prvi put ušla u finale evr. zone.

Malec, Bogdan (1875–1920), liječnik ginekolog; svestrani sportaš i sp. funkcionar. Nastupao na mačevalačkim akademijama u Zagrebu (1903–14), prvi iz Hrvatske na mačevalačkoj akademiji u Beogradu (1908); sakupio zbirku od preko 100 kom. raznog oružja. Veliki propagator konjičkog sporta; pročelnik Hrvatskog konjičkog skola u Zagrebu. Prvi potpredsjednik Prvog hrvatskog mačevalačkog kluba (1903).

Malec, Andrija (1924–79), profesor tjel. odgoja i viši sp. trener; reprezentativac u dizanju utega, član KDT Željezničar (Sarajevo); međ. sudac. Višestruki rekorder i prvak Jugoslavije, 14 puta prvi na P.J. 1949–62 u bantam i perolakoju kategoriji; 1951 treći na PE i šesti na PS.

Malej, Anton (1908–30), reprezentativac u sp. gimnastici, član Sokolskog društva Ljubljana I. Nastupio na OI 1928 i na PS 1930. U toku izvođenja vježbe na karikama pao je sa sprave i smrtno se povrijedio.

mali četverboj, brzinsko klizanje; viješbojsko natjecanje za muškarce u dva dana; discipline: 500 i 3000 m te 1500 i 5000 m.

mali klin, kuglanje: naziv za čunjeve u pozicijama br. 1, 2 i 3.

mali krug, konjički sport: maneška aktivnost, figura u kojoj konj u kratkom hodu, kasu ili galopu izvodi krug promjera 5–10 m; što je brzina veća, krug je veći; konj se kreće nagnut prema središtu kruga, a stražnjim kopitima se kreće po tragovima prednjih.

mali maraton, atletika: natjecanje u trčanju, obično na 20–30 km; tradicionalni, m.m. u nas je Fruškogorski maraton, Trka na Kadinjaci, Partizanski marš u Kumrovcu i dr.

mali nogomet, sp. igra loptom na vrata za 2 ekipe od po 7 igrača; pravila igre u osnovi su slična pravilima nogometa. Pobjedu je ekipa koja postigne više zgoditaka; u slučaju neriješenog rezultata obično se igraju produžeci. Igra se najčešće u dvoranama. Pravila i dimenzije igrališta nisu jedinstveno utvrđeni. Obično se igra na površinama veličine 40 m x 20 m i s vratima 3 m x 2 m. Igralište je podijeljeno središnjom linijom, a središte je obilježeno krugom polumjera 5 m. Ispred vrata su vratari i kazneni prostor. Igrači su odjeveni u dresove i gaćice a na nogama imaju čarape i papuče. Igra traje 2 x 20 min ili 2 x 30 min, a odmor 10 min. Za nesportsko ponašanje, igrač može biti isključen na vremensku kaznu od 5 min ili do kraja igre. Pri izvođenju pojedinih udaraca za nastavak igre ili poslije prekršaja pravila, protivnički igrači moraju biti udaljeni od lopte najmanje 5 m. M.n. se u nekim zemlja-